

Carles Duarte

Poeta, lingüista, polític i gestor cultural

“La poesia és un mirall construït amb l’antic i bellíssim tresor de les paraules que reflecteix el nostre rostre més autèntic”

El Col·legi li va concedir el Premi Ramon Fuster el 2014. Els motius eren molts, tants com les facetes de la seva rica trajectòria personal: el seu treball lingüístic, concretat sobretot en la fixació del llenguatge administratiu i jurídic català, l'exercici d'importants càrrecs polítics, la seva gestió al capdavant d'importants institucions... Ell, però, per damunt de tot es considera poeta

Carles Duarte / MARIA ESPEUS

Pregunta: Lingüista, poeta, polític, gestor cultural... Quina de totes aquestes facetes de la seva trajectòria li ha donat més satisfaccions?

Resposta: Essencialment sóc poeta, perquè la poesia configura la meua mirada sobre el món. M'ha ofert la possibilitat de col·laborar amb pintors, escultors, fotògrafs o músics que admiro i de projectar la meua obra des d'Islàndia a Austràlia, des de Beirut a Buenos Aires, gràcies a les traduccions que se n'han fet. Però també he viscut etapes memorables de la vida política del nostre país des de llocs privilegiats. Impressiona entrar cada dia al Palau de la Generalitat i recordar que aquest edifici va ser adquirit l'any 1400 per la Diputació del General a fi de fer-ne la seva seu i evocar tots els esdeveniments històrics, de vegades dramàtics, que aquelles parets han conegut. De la gestió cultural, en faig una valoració positiva, des de la Fundació Carulla o el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA). Entenc que el nostre país es reconeix i

s'explica des de la cultura, l'eix decisiu que dona gruix i sentit a la nostra nació, una comunitat humana que no es defineix des de la religió o des de l'ètnia, sinó des de la voluntat confluent de fer de la cultura el pal de paller, l'ànima aglutinadora. No som poderosos per recursos naturals ni per demografia. La nostra força ens ve del talent, la creativitat, la cohesió i la capacitat d'iniciativa de la nostra gent. La lingüística ha estat la porta per on s'ha eixamplat i he aprofundit el meu vincle fundacional amb la llengua, territori fecund d'on es nodreixen tots els àmbits on he incidit.

P. Com a lingüista, vostè ha tingut el privilegi de col·laborar de ben jove amb dues de les figures més importants del nostre país: Joan Coromines i Antoni M. Badia Margarit. ¿Ens podria resumir breument què li va representar aquesta experiència?

R. Amb el professor Badia i Margarit vaig coincidir a la Universitat de Barcelona i hi vaig col·laborar estretament en el procés

de normalitzar-hi el català, abans del reconeixement oficial que va establir l'Estatut de l'any 1979. Vam preparar estudis i publicacions sobre llenguatge administratiu i hi vam crear uns Cursos de Llengua Catalana que són a l'origen dels actuals Serveis Lingüístics. Era un mestre savi, cordial i generós. La meua vinculació amb Joan Coromines sorgeix de la meua condició d'alumne de Max Cahner, que hi col·laborava. Coromines era una primera figura mundial en etimologia i compartir-hi deu anys d'elaboració del Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana va ser un veritable honor i una ocasió excel·lent d'adquirir una visió més integral de la lingüística romànica. Molt del que sóc té a veure amb aquests dos grans mestres. Hi vaig aprendre ciència i mètode, tenacitat i humilitat.

P. A més de tot el que hem dit, vostè també ha fet traduccions. De poesia en concret. ¿Fins a quin punt creu que es pot traduir poesia sense caure en una literalitat ex-

cessiva o, al contrari, sense trair l'original?

R. No he traduït cap poeta que no admirés. Traduir és estimar l'obra d'un autor fins al punt de recrear-la des de la teua veu sense oblidar mai qui és, com sent, què anhela dir-nos.

P. Quina funció pot tenir la poesia en el món actual?

R. La poesia és un mirall construït amb l'antic i bellíssim tresor de les paraules que reflecteix el nostre rostre més autèntic. En temps de fragilitats i d'incerteses, la poesia –breu, incisiva, colpidora– travessa la cuirassa de presses i rutines i ens commou.

P. De la seva obra es dedueix una vinculació especial amb la cultura jueva, oi?

R. Sí, he publicat llibres com *Triptic hebreu* o *Ha-Cohen* i reivindicat el llegat determinant de les grans civilitzacions mediterrànies en la nostra interpretació sobre l'existència. L'humanisme que defenso té les seves arrels a Jerusalem, Atenes o Roma. I l'aportació jueva a la cultura universal ha estat i és immensa.

P. Com veu la situació actual de la

llengua catalana? ¿Corre perill a causa del bilingüisme?

R. Per als qui hem sofert el franquisme, la situació actual de la llengua catalana convida a l'esperança. La nostra literatura compta amb un esplet formidable de joves escriptors d'una gran qualitat. A l'escola i a les administracions la posició del català és, com cal, sòlida i preeminent. S'han fet grans esforços per integrar els nous immigrants incorporant-los al català. Però queda molt per fer en l'àmbit judicial i empresarial. No s'hi val a badar. I no és l'hora de fer passos enrere.

P. Parlem ara de política. Vostè va començar de molt jove i va arribar a exercir el càrrec de secretari general de la presidència en l'últim govern de Jordi Pujol. ¿S'ha plantejat la possibilitat de tornar a la primera línia de l'arena política?

R. Sóc un home cívic i la política m'interessa. Aquests darrers quatre anys he exercit com a president del CoNCA, que és una responsabilitat institucional, però he renunciat a un hipotètic segon mandat perquè crec que necessitem que les generacions successives s'impliquin amb convicció en la nostra vida política.

P. Després de dirigir durant uns anys la Fundació Carulla i d'haver-ne assumit després la presidència, ha acceptat el càrrec de director general de la Institució Cultural del CIC. Què l'ha portat a acceptar un càrrec vinculat al món de l'educació? ¿Té algun projecte en especial?

R. El futur comença a construir-se des de l'escola. Si abans hi adquiríem uns coneixements que havien de fonamentar d'una manera consistent la nostra trajectòria vital, ara, a més, hi hem d'aprendre a aprendre. Hem d'aconseguir-hi les eines que ens han de permetre portar el timó de la nostra vida sense perdre el rumb i adaptant-nos a les circumstàncies i als reptes de cada etapa. L'educació m'ha preocupat sempre. I he seguit amb entusiasme la labor exemplar duta a terme pel CIC des dels seus inicis. El CIC és una institució de referència i aspiro, incorporant-me a un gran equip, a potenciar-la des dels valors de l'humanisme que ens inspiren i des del compromís amb la qualitat, l'arrelament al país i la innovació.

"Entenc que el nostre país es reconeix i s'explica des de la cultura, l'eix decisiu que dona gruix i sentit a la nostra nació"

"Aquests darrers quatre anys he exercit com a president del CoNCA, que és una responsabilitat institucional, però he renunciat a un hipotètic segon mandat perquè crec que necessitem que les generacions successives s'impliquin amb convicció en la nostra vida política"

"El futur comença a construir-se des de l'escola"

